

Sanne Vaassen

Please Keep this Secret

Al bij haar opleiding aan de Academie in Maastricht was de natuur een belangrijke inspiratiebron voor Sanne Vaassen (°1991), maar haar installaties draaien ook om veel meer: ze stellen universele vragen. Ze is geboeid door de onstuitbare en immer vloeiende transitie van haar omgeving: niet alleen de natuur is continu in verandering (seizoenen gaan in elkaar over, planten en bomen groeien), maar ook onze cultuur: regels en wetten worden aangepast, tradities en gebruiken krijgen nieuwe betekenissen, taal evolueert.

In haar werk probeert Vaassen vat te krijgen op deze natuurlijke ontwikkelingen, en er vragen bij te stellen. Natuur en cultuur hebben weleens iets over elkaar te zeggen. De kunstenaar ontdekte een negentiende-eeuws floriografisch woordenboek, waarin bloemen een symbolische betekenis toegewezen krijgen. Tijdens haar recente residentie in Villa Waldberta (Duitsland) ging ze op zoek naar alle verschillende planten en bloemen in de tuin, en vertaalde die met behulp van het woordenboek. Dit leidde tot de installatie 'Tussie Mussie', een archief van gedroogde bloemen en planten, wiens verborgen boodschap in de bijhorende archiefkasten gekrast is.

De vertaling gebeurde ook omgekeerd: Vaassen zette speeches van belangrijke politieke figuren om naar 'bloementaal'. Met de verzamelde bloemen en planten die in één speech voorkomen, maakte ze een geur – net als politiek een immer aanwezige, maar onzichtbare factor in ons leven. Welke herinneringen roepen de parfums 'Inauguration by Donald Trump' of 'Corona Statement by Angela Merkel' op? Net zoals ze in de toekomst nog meer tuinen hoopt te vertalen, is ook deze reeks nog doorlopend.

De fijngevoeligheid van haar werken, het gebruik van planten, bloemen en andere fragiele materialen, zou de kijker kunnen misleiden en doen geloven dat Vaassens werken puur poëtisch zijn. Ondanks hun sensitieve kracht zijn ze ook zeer kritisch. Met poëtische middelen roept de kunstenaar vragen op bij de wereld rondom zich. Dat doet ze ook voor vastgeroeste tradities die amper bevraagd worden. Elk land heeft een eigen vlag, een eigen volkslied en een eigen wissel van de wacht met bijhorende choreografie.

Vaassen analyseert en deconstrueert dergelijke tradities, en bevraagt hun symboliek: waarom hechten we zoveel belang aan – en voelen we ons sentimenteel verbonden met – een stuk stof? In het doorlopende project 'Flags' haalt de kunstenaar vlaggen uit elkaar, draadje voor draadje. Na dit tijdrovende proces vertrouwt ze het materiaal toe aan een wever, die er een nieuwe interpretatie van maakt. In deze nieuwe vorm kunnen de werken nieuwe vragen aanreiken: wat betekent een Europese vlag die niet alleen letterlijk uit elkaar gehaald is, maar ook metaforisch, nu een land uit de Europese Unie kan stappen? Hoe diep reikt het symbolische vertrouwen, de collectieve eenheid, die de vlag wil uitdragen, dan nog?

Op een gelijkaardige manier levert Vaassen het boek 'National Anthems of the World' over aan de natuur. Ze liet slakken genadeloos van het papier vreten – opnieuw een geduldig proces, waarna de symboliek van de originele liederen overhoop is gehaald. De partituren zijn niet meer duidelijk af te lezen en de doorkijk naar andere noten en woorden maakt van het geheel één, zij het eerder dissonant, lied.

Een wissel van de wacht – zoals bijvoorbeeld die in Londen – houdt vaak een ingewikkelde choreografie in, en is een training in omgang met het wapen dat de soldaten in kwestie dragen. De dansen zijn krachtig, maar soms ook teder. In samenwerking met een glasblazer vertaalt Vaassen de choreografische bewegingen naar glazen sculpturen: abstract en delicaat, maar toch schijnbaar onbreekbaar.

Vaassen dwingt ons niet om bepaalde betekenissen te verwerpen of aan te hangen. Wel vertaalt ze bestaande symbolen naar een nieuwe, vrijere vorm. Daarmee vraagt ze ons, vrijblijvend, om anders te kijken. Waarom niet eens een ander perspectief zoeken? Waarom niet enkele vragen stellen bij dat wat vanzelfsprekend lijkt?

Tamara Beheydt